

Copiii sunt prezentul, ascultă-le opiniile acum!

Copiii, apărători ai drepturilor omului

Raportul grupului de lucru format din copiii beneficiari sau voluntari ai organizațiilor membre ale Alianței ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF)

CONTEXT

În perioada iulie-august 2018, 25 de copii cu vârsta cuprinsă între 12 și 17 ani, au participat la exercițiul de consultare inițiat de organizațiile membre ale Alianței ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF). Grupul de copii a elaborat un raport despre modul în care ei și semenii lor pot să acționeze ca apărători ai drepturilor omului. Raportul adolescenților face parte din procesul de planificare și organizare a unei campanii de pledoarie inițiată de APSCF cu subiectul „Copiii, apărători ai drepturilor omului”.

La primul atelier care a avut loc la 24-25 iulie, cei 25 de adolescenți au reflectat asupra situațiilor în care au acționat ca apărători ai drepturilor omului sau și-au dorit să acționeze astfel, însă nu au reușit, analizând obstacolele în calea acționării ca apărători ai drepturilor omului. De asemenea, participanții au identificat și au formulat recomandări pentru titularii de obligații, cărora le revine sarcina să încurajeze copiii să fie apărători ai drepturilor și să le creeze condiții sigure pentru a acționa în acest sens.

Concluziile și recomandările copiilor au fost compilate și incluse într-un raport ce a fost consultat repetat cu o parte din grupul de adolescenți la 24 august 2018, în cadrul unei ședințe de follow-up, la care au participat 6 reprezentanți ai grupului de copii inițial. Copiii au prezentat aspectele esențiale ale raportului membrilor Consiliului Coordonator al APSCF, punând în discuție mesajele și acțiunile care pot fi întreprinse în cadrul campaniei.

Campania de pledoarie se desfășoară în paralel cu mai multe acțiuni la nivel global, care au loc cu ocazia împlinirii a 70 de ani de la proclamarea Declarației Universale a Drepturilor Omului și 20 de ani de la adoptarea Declarației privind apărătorii drepturilor omului. La 28 septembrie 2018, Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului organizează Ziua Discuțiilor Generale, un eveniment anual, care va fi dedicat în 2018 mobilizării internaționale pentru a proteja și împuternici copiii să acționeze ca apărători ai drepturilor omului. [Un alt grup de adolescenți din Moldova deja participă la unele din aceste acțiuni internaționale.](#)

Metodologia de consultare a adolescenților a fost concepută și aplicată în baza [recomandărilor Child Rights Connect.](#)

CONSTATĂRILE COPIILOR

Situații în care copiii au acționat ca apărători ai drepturilor omului/copilului

Majoritatea situațiilor în care copiii au acționat ca apărători ai drepturilor omului/copilului au avut loc în mediul școlar, atunci când ei au încercat să oprească sau să raporteze un conflict între elevi sau un caz de abuz și/sau discriminare din partea profesorilor în raport cu elevii.

„Nu toți copiii au aceeași relație cu diriginta și am mers la dirigintă și i-am spus, dar diriginta oricum alege copiii.”

„În clasă, un băiat prezenta și era timid la care colegii îl filmau și îl puneau pe rețele de socializare. Eu am spus că voi merge la administrația școlii și ei au încetat.”

„Avem școală de circumscripție și copiii mai mari au cerut de la cei mici să le aducă mâncare în autobusul școlar. Ne-am strâns câțiva copii, am mers la directoare și i-am povestit totul. Pe urmă ei nu ne-au mai spus nimic.”

„Prietenii au vrut să facă poză. Unul din ei nu a vrut să fie fotografiat, dar ei nu-l luau în serios. Eu am explicat că el trebuie să dea acordul la foto și ei și-au cerut scuze.”

Alte situații în care participanții s-au simțit apărători, au avut loc în stradă sau în cadrul instituțiilor medicale, atunci când adulții au neglijat nevoile unei persoane sau au aplicat violență față de copii.

„Unei persoane apropiate nu i s-a acordat ajutor medical o noapte întreagă. Noi ne-am informat și am depus o plângere.”

„O mamă bătea copilul și i-am spus mamei să nu îl bată.”

Unii copiii au acționat ca apărători ai drepturilor omului/copilului realizând activități de informare a semenilor în școală sau participând la monitorizarea drepturilor copilului. De cele mai multe ori, copiii au realizat aceste activități în calitate de membri ai grupurilor de educatori de la egal la egal sau ale grupurilor de monitorizare susținute de organizații non-guvernamentale.

„La Platforma Copiilor am colectat informații despre respectarea drepturilor și le-am transmis autorităților.”

„Am vrut să sugerez consiliului elevilor din școala mea să monitorizeze drepturile copilului, pentru că acum consiliul nu se ocupă cu ceea ce trebuie.”

„La educația civică am monitorizat dreptul la opinie.”

„Am avut ocazia să predau la clasele primare și profa a spus să le explicăm copiilor ce înseamnă un drept și unde se pot adresa atunci când le sunt încălcate.”

Factori ce îi ajută pe copii să fie apărători ai drepturilor omului/copilului

Cei mai mulți dintre participanți susțin că unul dintre cele mai importante lucruri ce îi ajută să fie apărători ai drepturilor omului sunt abilitățile de comunicare, leadership pe care și le-au dezvoltat în cadrul training-urilor desfășurate de diferite organizații locale sau naționale și informațiile pe care le-au aflat în timpul acestor activități.

„Faptul ca sunt informată, de la ateliere, ore informative.”
„Faptul că coordonez diferite activități sociale, îmi dezvoltă abilitățile de lider.”
„De la organizații, de la alți traineri.”
„Informarea primită de la Platforma Copiilor, diez.md.”
„Ajutor din partea altor organizații.”
„Interacțiunea cu voluntari de la alte organizații.”

Un alt factor ce îi ajută este încurajarea și ghidarea din partea familiei, profesorilor și a grupurilor din care fac parte și care promovează aceleași mesaje.

„Oameni cu scop comun.”
„Am susținerea părinților și a prietenilor.”
„Educația de la părinți - să nu rabd înjosiri.”
„Din exemplu părinților. Ei m-au informat și le povesteam lor dacă aveam vreo problemă. Acum am crescut și știu deja unde să mă adresez singură.”
„De mici, părinții ne spun ce drepturi avem.”
„Tata este jurist, în mai multe situații, pot să aflu mai multe informații mai desfășurate de la el.”
„Profesorii m-au încurajat să comunic și să învăț de la alți oameni.”
„Capăt experiență și în școală și în afara ei. Merg acolo unde se adună mai mulți tineri și fac schimb de experiență.”

Factori ce îi împiedică pe copii să fie apărători ai drepturilor omului/copilului

Din experiențele și opiniile copiilor, există patru factori principali ce îi împiedică pe copii să acționeze în calitate de apărători ai drepturilor omului:

1. copiii au fost martori ai unei situații în care alți copii au suportat consecințe negative ca urmare a acțiunilor de apărare a drepturilor sau au trăit personal astfel de experiențe negative

„Frica de a fi abuzată, tachinată.”
„Dacă le spun adulților că nu fac corect, mă tem să nu mă jignească.”
„Dacă vrei să spui ceva profesorului, după asta îți scade notele.”
„Profa de chimie e foarte religioasă și am intrat în controversă cu ea pe acest subiect. Ea nu era de acord cu părerea elevilor și am primit 2 pentru asta.”

2. copiii nu sunt informați despre drepturile pe care le au și nu au acces la informație dacă o solicită

„Suntem dezinformați despre drepturile pe care le avem.”

„Mă tem să spun pentru că pot spune ceva greșit sau nu voi ști răspuns la vreo întrebare.”

„Adulții ne informează doar despre ceea ce le este comod lor să știm.”

„Timp de 2 ani cer regulamentul școlii pe care eu semnez, dar nu îl primesc.”

„Informația este oferită de către adulți, noi avem dreptul să cerem informația, dar dacă adulții nu ne iau în serios nu ne informează.”

„Dacă ai informație, poți lupta cu cineva, dar ei nu o oferă pentru că lor nu le place să le spui care sunt obligațiile lor.”

3. adulții/părinții/profesiștii nu îi ajută pe copii să-și dezvolte abilitățile și competențele necesare unei persoane ce vrea să desfășoare sau să participe în activități de apărare a drepturilor

„Nu știu limitele în conversație, nu pot să-mi controlez emoțiile.”

„Nouă ne lipsesc abilitățile de comunicare, relaționare, gestionare a conflictelor.”

„Nu știu cum să înțeleg emoțiile altora.”

„Când am un proiect și îl prezint în public, adulții nu mă ajută să îmi controlez emoțiile, să nu-mi tremure mâinile.”

„Nici ei nu au aceste abilități, adulții nu cunosc cum să aplice opiniile copiilor.”

4. adulții/părinții/profesiștii nu iau în serios opiniile și experiențele copiilor

„Ei spun că dacă ești copil, nu-i frumos să spui ce te deranjează.”

„Copiii care fac observații, atunci când se încalcă drepturile, se consideră needucați.”

„Adulții consultă alți specialiști despre nevoile copiilor, dar nu discută cu noi.”

„Pot să spună că nu avem cei 7 ani de acasă sau „tu, o copilă, ai vrut să mă înveți pe mine - trecută prin viață”.

„Ești încă mic, nu cunoști mai bine decât mine.”

Participanții au considerat că ultimul factor - adulții/părinții/profesiștii nu iau în serios opiniile și experiențele copiilor - generează, mai mult sau mai puțin, celelalte 3 mari dificultăți/obstacole în activitatea lor de apărători ai drepturilor.

„Atunci când nu ne iau în serios, nici nu ne informează, ne limitează să acționăm și să ne exprimăm opinia. Dacă ne vor lua în serios, ne vor informa și ne vor dezvolta abilitățile.”

„Chiar dacă ne ascultă opinia, nu ne iau în serios, deoarece nu vor să pară mai inferiori decât noi.”

apscf

„Pentru că nu ne iau în serios, de aceea nu ne asigură accesul la informație și apoi avem de suportat consecințe negative.”

„Informația este oferită de către adulți, noi avem dreptul să cerem informația, dar dacă adulții nu ne iau în serios, nu ne informează.”

„Nu ne ajută să ne dezvoltăm abilitățile pentru că nu ne iau în serios. Dacă ne-ar învăța pe noi, ei își vor pierde din autoritate.”

„Adulții au frica de a pierde autoritatea în fața copiilor dacă îi vor lua în serios și le vor accepta opinia. Faptul că nu îi informează, nu le dezvoltă abilitățile, le permite să dețină control asupra copiilor. Copiii astfel o să se supună lor.”

„Dacă opinia ta nu e luată în serios, la fel e o consecință negativă. De exemplu, faci un discurs și nu te ia în serios – în acest caz copiii se închid în sine, nu se simt importanți, se simt ignorați.”

„Chiar dacă avem o idee bună, în cazul în care adultul nu este la curent cu unele nuanțe, iarăși nu ne ia în serios. Deci cauzele care ne încurcă să fim apărători sunt interdependente, dar toate pornesc de la faptul că adulții nu ne iau în serios.”

„Nu au interes să ne informeze, nu vor să piardă timpul, cred ca asta nu e importat.”

RECOMANDĂRILE COPIILOR

Participanții au formulat mai multe recomandări pentru fiecare titular de obligații, dintre care 2-3 au fost desemnate drept prioritare.

Recomandări pentru școală

1. Administrația să consulte permanent și să încurajeze adulții din școală să asculte opinia copiilor despre necesitățile și viziunile lor și să le comunice elevilor cum utilizează rezultatele consultărilor.
2. Să informeze toți adulții din școală despre rolul Consiliului Elevilor, iar acesta să fie ales în mod voluntar, să reprezinte toți elevii și să fie implicat în promovarea drepturilor copilului/omului.
3. Să desfășoare instruirii și să îi ajute pe copii să-și dezvolte și să pună în practică abilitățile de comunicare, discurs public, lucru în echipă, consultare a opiniei, luare a deciziilor, gestionare a timpului, gestionare a emoțiilor; să-i ajute pe copii să se autocunoască și să-și dezvolte calitățile individuale.
4. Să organizeze lecții în care să le vorbească copiilor despre drepturile lor, începând de la clasele primare, utilizând metode interactive și adaptate vârstelor; să doteze biblioteca cu resurse de informare despre drepturile copilului și omului.
5. Să elaboreze și să pună în aplicare un mecanism confidențial și eficient de raportare a cazurilor de abuz din partea adulților din școală, inclusiv a abuzurilor față de copiii ce acționează ca apărători ai drepturilor; să monitorizeze și să implice poliția, părinții, psihologii în rezolvarea cazurilor raportate.
6. Să implice elevii și părinții în Consiliul de administrație și să le permită să participe la luarea deciziilor.
7. Să informeze familia despre ce înseamnă drepturile copilului, ce beneficii există atunci când copiii sunt lăsați să-și exprime opinia și cum să susțină copiii atunci când aceștia își exprimă opinia în familie sau în afara ei.
8. Profesorii să manifeste o atitudine responsabilă față de orele opționale și activitățile extra-curriculare la care se vorbește despre drepturile copilului.

Recomandări pentru Centre de zi din comunitate

1. Să instruiască personalul despre drepturile copilului și, în colaborare cu școala, să realizeze pentru copii instruirii permanente despre drepturile lor, utilizând metode interactive precum teatrul social, discuții în baza filmelor, jocuri de rol, pentru a le oferi copiilor oportunități de a-și dezvolta abilitățile ce facilitează acționarea în calitate de apărători ai drepturilor omului .
2. Să organizeze întâlniri/mese rotunde între APL și copii, în cadrul cărora să fie discutată situația copiilor și să fie găsite soluții pentru a încuraja copiii să participe fără riscuri în apărarea drepturilor în comunitate.

Recomandări pentru primărie

1. Să organizeze activități de informare permanentă a locuitorilor despre drepturile copiilor; să încurajeze adulții să-și susțină copiii în apărarea drepturilor și să-i informeze pe copii și părinți ce pot face dacă sunt tachinați, amenințați, umiliți, loviți de cineva.
2. Să stabilească parteneriate cu organizațiile locale/naționale și cu școala și să lucreze împreună la identificarea și soluționarea problemelor cu care se confruntă copiii, în special cei ce acționează în calitate de apărători ai drepturilor.
3. În colaborare cu școala, să încurajeze tinerii să vină cu propuneri de proiecte, să-i implice în identificarea problemelor din comunitate și gestionarea bugetelor.
4. Să creeze și să promoveze modele de implicare a copiilor în luarea deciziilor și să comunice publicului beneficiile pe care le au atât copiii, cât și profesioniștii/instituțiile atunci când susțin copiii să vorbească despre modalitatea în care sunt respectate drepturile lor.
5. Să ofere informații, în special în mediul online, despre drepturile copilului și să fie deschiși să răspundă la întrebările și demersurile copiilor.
6. Să susțină financiar Centrele de zi pentru a le permite să ofere servicii în dependență de interesul copiilor.

Recomandări pentru Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

1. Să monitorizeze modul în care profesioniștii din direcțiile de învățământ și școli respectă recomandările curriculumului ce se referă la drepturile copilului, în special la exprimarea opiniei și participare.
2. Să implice Consiliul Național al Elevilor în consultări despre lucruri importante pentru viața elevilor și să comunice cum s-a ținut cont de opinia CNE; să promoveze activitatea CNE și să-i ajute pe membrii consiliului să consulte opinia elevilor pe care îi reprezintă și să monitorizeze cum se respectă regulamentul de activitate a Consiliilor Elevilor în școli.
3. Să evalueze calitatea instruirilor privind drepturile copilului pentru profesori și să consulte și opinia elevilor despre modul în care profesorii aplică cele învățate la instruire.
4. Să lucreze împreună cu ONG-urile din domeniu și să încurajeze școlile să fie deschise să învețe de la profesioniștii din organizații.

MESAJELE ELABORATE DE COPII PENTRU CAMPANIA DE PLEDOARIE

Mesajele evidențiate au fost selectate de participanți drept cele mai relevante pentru campanie.

- **Copilul are drepturi, fii tu cel care îl informează.**
- **E cool să respecti copiii.**
- **Avem ce învăța unul de la altul/ne putem învăța reciproc.**
- **Calmează-te/ păstrează calmul/ai răbdare și ascultă copiii din jurul tău.**
- **Tu poți să fii super-apărătorul Drepturilor Copilului.**
- Și tu poți să fii Apărătorul Drepturilor Omului.
- Ascultă și respectă vocea copiilor.
- Eu sunt Apărător al Drepturilor Omului, fii ca mine.
- E la modă să ascuți vocea copiilor.
- Fiecare are o idee, ascult-o și vei câștiga.
- Fii tu primul care ascultă copiii.
- Gândurile unui copil sunt ca o ușă, care mereu trebuie să o deschizi.
- Arătați-le, spuneți copiilor ce faceți pentru a promova Drepturile Copilului.
- Părerea/opinia copilului contează.
- Faptele tale influențează copiii.
- Ai încredere în opinia mea – nu-ți vor cădea epoleții/autoritatea; nu te rușina.
- Discută cu încredere cu mine.
- Drepturile/ opinia/vocea nu are vârstă, copiii tot le au. Hai să o ascultăm.
- Copii sunt prezentul, ascultă-i acum.
- Fii super-apărătorul Drepturilor Copilului.

Organizator Secretariatul Alianței ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei (APSCF)

Participanți ONG-urile care au delegat copii și au contribuit cu resurse

---

Facilitator Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului (CIDDC)

Pentru alte detalii în legătură cu exercițiul de consultare a copiilor desfășurat pentru prima dată în rețeaua APSCF, vă rugăm să contactați secretariatul Alianței la adresa de e-mail: office@aliantacf.md.